Algemene Reserve, buffer in de begroting en de hoge energieprijzen

In het forum van 13 oktober 2022 zijn een aantal vragen gesteld die betrekking hadden op de relatie tussen de buffer van €500.000 in de programmabegroting 2023 – 2026 en de Algemene Reserve. Daarnaast zijn een aantal vragen gesteld over de hoge prijsinflatie en de gevolgen daarvan voor de programmabegroting. In deze notitie willen wij ingaan op deze gestelde vragen.

Onverwachte tegenvallers in de programmabegroting.
Er kunnen zich gaandeweg het begrotingsjaar financiële tegenvallers voordoen die ten tijde van het opstellen van de begroting nog niet bekend waren.
In de eerste plaats zijn dat tegenvallers met een incidenteel karakter. Deze worden gedekt vanuit de begrotingspost Onvoorzien. Dit is een verplichte begrotingspost in de begroting met een omvang van ruim €140.000. In de afgelopen jaren hebben wij geen beroep hoeven te doen op deze post omdat het saldo aan incidentele meevallers en tegenvallers positief bleek te zijn. De belangrijkste factor waarom de incidentele afwijkingen per saldo positief was werd veroorzaakt door een hogere Algemene Uitkering dan geraamd.

Daarnaast kunnen er zich ook structurele afwijkingen voordoen die daarom niet gedekt kunnen worden uit de begrotingspost Onvoorzien. Dit betreft dan negatieve financiële afwijkingen met een langjarig karakter. Hiervoor is de buffer bedoeld, de buffer is een structurele last in de begroting waarvan de bestemming nog niet bekend is. Het is bedoeld om structurele tegenvallers op te vangen die zich in het begrotingsjaar voordoen en die tijdens het opstellen van de begroting nog onbekend waren. In de afgelopen jaren was er geen ruimte om een dergelijke buffer in de begroting op te nemen. Ook voor de komende jaren is de buffer beperkt in omvang maar biedt het, beperkte, mogelijkheden om structurele nadelen in de begroting op te vangen. Het is verstandig om een buffer te ramen in de begroting, het voorkomt dat de begroting al heel snel in het begrotingsjaar niet meer toereikend genoeg is. Het is een beperkte buffer wat wij hebben opgenomen voor de programmabegroting 2023 – 2026. De financiële situatie van onze gemeente is sterk verbeterd ten opzichte van een aantal jaren geleden maar de ruimte voor een buffer voor 2023 is beperkt. De raad gaat uiteindelijk over de mogelijke aanwending van de opgenomen buffer van €500.000.

Algemene Reserve
De Algemene Reserve van een gemeente is primair bedoeld om de geïnventariseerde risico's op te vangen. Op alle geïnventariseerde risico's wordt dan een wetenschappelijk risicosimulatie model toegepast. Deze simulatie geeft aan welk weerstandsvermogen benodigd is om het mogelijk effect van de risico's op te vangen. Door uw raad is vastgelegd dat het benodigde weerstandsvermogen oftewel de weerstandscapaciteit minimaal 1,5 moet bedragen. Dit betekent dat de Algemene Reserve minimaal 1,5 maal het benodigde weerstandsvermogen moet bedragen.

Hoge inflatie en de verwerking in de programmabegroting 2023 – 2026
Door het forum zijn zorgen geuit over de verwerking van de hoge inflatiecijfers in de programmabegroting 2023 – 2026.
Vooraf de opmerking dat het bijzonder moeilijk is om op de juiste manier te anticiperen op de gestegen prijzen. Wat het jaar 2023 gaat betekenen voor de prijzen is zeer moeilijk in te schatten. In onze programmabegroting gaan wij uit van een blijvende hoge inflatie, het Centraal Plan Bureau echter gaat uit van een inflatiecijfer voor 2023 van 3%. Ook het verloop van de energieprijzen is moeilijk in te schatten. Het effect van de gemaakte Europese afspraken om de prijzen van gas en olie te doen dalen is nu nog onduidelijk. Kortom, de hoge inflatie van dit moment is absoluut iets om in 2023 nauwgezet te volgen en bij de Buraps te beoordelen welke gevolgen dit heeft voor onze gemeente.

In de programmabegroting 2023 – 2026 zijn de inflatiecijfers als volgt verwerkt:

- In de begroting zijn de uitgaven voor €5.200.000 gecorrigeerd voor inflatie. Concreet betekent dit dat alle mutaties die zijn ingediend omdat er sprake is van hogere verwachte prijzen dan vooraf geïndexeerd zijn gehonoreerd. Dit betreft voornamelijk hogere zorgkosten Jeugd en Wmo en hogere kosten voor brandstof en onderhoud bij Beheer en Onderhoud.
- Voor de eigen panden is een extra bedrag voor de kosten van energie opgenomen van €1.000.000. Deze extra post heeft de nieuwe tarieven die wij als gemeente moeten betalen als uitgangspunt.

Wat nog niet cijfermatig in de programmabegroting is opgenomen zijn de extra energielasten voor de gesubsidieerde instellingen zoals bijvoorbeeld De Hanzehof en de bibliotheek. Ook deze instellingen hebben te maken met fors hogere energielasten dan voorheen. Op dit moment is hiervoor een risicopost opgenomen in de risicoparagraaf van €500.000 met een kans van 30%. Tijdens het opstellen van de begroting in de zomer van 2022 leek dit een afdoende inschatting van het risico. Nu we een aantal maanden verder zijn hebben wij meer inzicht gekregen in het effect van de gestegen energieprijzen per individuele instelling. Het effect is o.a. afhankelijk van de gemaakte contractafspraken in het verleden, de toegepaste energiebesparende maatregelen en de jongste prijsontwikkelingen op de energiemarkt. Dit alles maakt dat wij de opgenomen risico van €500.000 met een kans van 30% moeten bijstellen. Met de kennis van nu is een risico van €1.000.000 met een kans van optreden van 70% een actuelere inschatting van de feiten dan zoals die enkele maanden geleden is gemaakt.

Door het risico te verhogen tot een bedrag van €1.000.000 met een kans van 70% wordt het benodigde weerstandsvermogen verhoogd met een bedrag van ruim €350.000. Dit is de uitkomst van de gehouden risicosimulatie.
Door het risicobedrag te verhogen van €500.000 naar €1.000.000 en tevens de kans van voordoen te verhogen denken wij het risico m.b.t. de energieprijzen en de gesubsidieerde instellingen adequaat te hebben geregeld.
Door bovengenoemde actie daalt de weerstandsratio van 2,3 naar 2,2 en is daarmee nog steeds volgens de criteria uitstekend.

Voor de begrotingsbehandeling in de raad van 7 november wordt de huidige paragraaf weerstandsvermogen vervangen door een nieuwe waarin het risico m.b.t. de hoge energieprijzen wordt verhoogd van €500.000 naar €1.000.000 met een kans van 70%.